

Ha kedd van,

akkor ez Belgium. Ahol – ó, örvendj, honfi, dagadj, szabad nép lelke! – újra szavakból épül a Fórumunk. Új szavakból, ám a módi még a régi. Mert mi is volt a fórum hajdanában?

Nagyon hajdanában, amikor még tógában sétált a római, s nem hajgálták a császárok hulláit a Tiberisbe, a Fórum az a hely volt, ahol a szó esett. Szó esett az államról, a jogról, a társadalomról, a háborúkról, törvényekről, mindarról, amiben a polgár élt. És – most jön a legfontosabb szabálya e régi Fórumnak – mindenki szabadon, rendre és rangra való tekintet nélkül szólhatott, mert a közös ügy, a birodalom, a város ügye néhány órára egyenlővé tette a különbözőeket.

Telt-múlt az idő, a szabad beszédet gyakran tette jégre a történelem, elmúltak népgyűlések és újak jöttek, de több volt a szünet, több az önkény, a dolyf, mint az egyenlőség. Fölvirradt azután az egyenlőség hajnala is, kontinensnyi ország, s csatolt hűbérei emelték magasra a népfelség, a kollektivistá demokrácia ötágú csillagát, s Fórumoktól volt terhes az éter és a lég. A televízió lett a Fórum igazi gazdája, körbeültek a tekintélyes politikusok egy stúdiót, és lehetett kérdezni. A kérdések telefonon érkeztek, így azután nem is hallhatta azokat más, mint a telefonokat rögzítő kiasszonyok, meg a műsor gondos szerkesztői, az ugyancsak tekintélyes, s még annál is megbízhatóbb műsorvezetők, és természetesen a titkosszolgálat telefonlehallgatásokkal foglalkozó részlege. Azok viszont, akiknek a műsört készítették – az istenadta nép – nem tudott semmit. Illetve pontosan annyit tudott, amennyi a műsorban a telefonokból és a válaszokból elhangzott. S nyilván csak annyi hangzott el, amennyi még innen volt az elhangozhatóság határain. Az elhangozHATÓSÁG persze néha engedélyezett néhány rázós kérdést is, mert mindenki bizonyos volt abban, hogy ennyi megrázkódtatást még elbírnak a rend. Azt el is bírta, csak magát, az egészet nem bírta el, saját dugájába is dőlt, írmagja sem maradt, csak mi maradtunk – Fórumkérdézők, Fórumválaszolók, Fórumnézők –, mi, meg az új világ ígérete.

Jött is az új világ, adta magát, s ki-ki adta magát neki, legtöbbször kiadták magukat, kiadták magukból, és kiadtak volna másokat is, kiadós kis új világ ez, de Fórum eddig még nem volt benne, volt helyette szabad választás, szabad parlament, szabad ország és szabad szappanozni. Most azután, amikor kiderült, hogy a szabadság sem fenéki demokrácia, megszületett újra a Fórum is, rázassuk csak magunkat megint kisé, mert az olyan ismerős. Mert rázós kérdés az most is volt, a rázós kérdések majdnem elérték a negyven százalékat, csak az volt a furcsa, hogy ezek a rázós kérdések ráztak ugyan, de nem kérdések voltak. Attól ráztak ugyanis, hogy kritizáltak, kritizálták a kormány jelenlévő tagjait, vagy az egész kormányt vagy az egész koalíciót vagy az egész többpártot, mely most néptől kapott megbízását teljesíti. A kritikára pedig egy fórumon nem lehet válaszolni, legfeljebb tudomásul venni vagy visszautasítani. Vissza lett utasítva, azután meg lettek válaszolva a nem rázós, amúgy csak égető kérdések. De ehhez meg minek fórum? Azokra a kérdésekre, amikor válaszolva volt, szóval azokra válaszolni az szakma. Sőt azokat megkérdézni is szakma. Parlamenti szakma, meg miniszteriális szakma, meg megannyi más. Nem Fórumba való. Bár, ha arról akartak meggyőzni minket, jámborokat, hogy itt demokrácia van, akkor az sikerült. Hála a műsorvezetőnek is, a válaszolóknak, meg a kérdezőknek is. Bár egyelőre ez a demokrácia is szakmának tűnik, mindenféle természetes előfordulási helyein még alig, a Fórumban azonban már tényleg van belőle.

BALOG JÓZSEF

Tv-jegyzet

Legyetek jók, újra

A '83-ban készült *Legyetek jók, ha tudtok* című olasz filmet már másodikjára ismétli a televízió (TV2, szerda, 19 óra). Amikor először láttam, meglepetten kaptam fel a fejem, hiszen a film toronymagasan kiemelkedett a Magyar Televízió műsorából. Mint amikor ocsú közéztisztá bűza keveredik, úgy lettem rá most is nagy örömmel a műsorújságban.

Alapigazság a filmek világában, hogyha a bájos gyermekszereplők csintalanok, akkor biztos a siker. Nos, gyerekek bőven vannak, bájosak, rongyosak és szabad-szájúak, de a siker nem csak rajtuk múlik. A film varázsa a hangulatában keresendő, de ehhez kénytelen vágyok néhány részletet elárulni a tartalmából.

A XVI. században járunk, *Filippo Neri* – Fülöp atya – egy felszentelt, romos templomban él kis védenccével. Ide menekül lopott kincsével a gyermek Cirifischio, és később itt lel menedékre Leonetta is. A templommal átellenben lévő üzletben a sátnyer tanyát, s rendszeresen meggyűlik a baja Fülöp atyával... de nem lövöm le a poént. Bár ami azt illeti, nincs is benne különösebb

lelőni való, a mindennapok eseményeinek füzére a film.

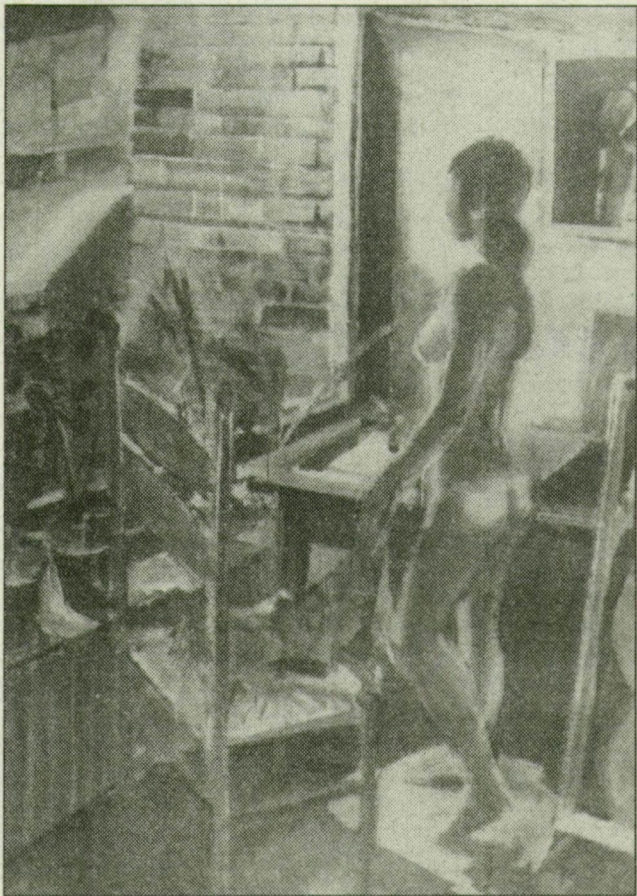
A középkorba kell visszamenni, hogy elhiggye az ember, hogy léteztek ilyen jóságos lelkek. S egyszer sem éreztem valóságtól elrugaskodottnak a cselekményt, mint a mai napok bárgyú-borongós szappanoperáinak áljoságos figuráinál. Igen, szegényen, de boldogan – talán ezért is egyre aktuálisabb a film.

Nagy értéke a produkciónak, a zene. S hogy a középkori dallamok nem merültek a feledés homályába, az új Napoleon Bld. érdeme. A film legnépszerűbb betétdalát ők fordították le – igen sikeresen és hűen – magyarra. Most sokan csapnak a homlokukra, ezért olyan ismerős a cím. De megérdemli az eredeti szerző is, hogy leírjuk a nevét: *Angelo Branduardi*. Ha már a neveknél tartunk, Fülöp atya szerepében *Johnny Dorelvi*, Loyola Ignác alakját *Philippe Leroy* és V. Sixtus alakját pedig *Mario Adorf* személyesíti meg. A rendezés Luigi Magni munkáját dicséri.

TAKÁCS VIKTOR

Fehéren, feketén

avagy festő a kórteremben

NOVÁK ANDRÁS: MODELL A MŰTEREMBE

ecseteket, színes festékpacnikat láttam, mellettük meg valódi olajképeket. Nekem ez a munkaterápiám – magyaráztad elkészült műveidet. A bővérű, poszt-impresszionista tájképeket, majd a műtermi környezetben megjelenő aktokat, nem is szólva a szikár tárgyszerűséggel tolmácsolt fekete-fehér konstrukciókról.

Mi tagadás: nekem az utóbbi képeid tetszettek leginkább. Szobatársaid meg inkább a női meztelenség látványaira voksoltak. Olyannyira, hogy e munkáidat még meg is kritizálták. Hiányolták: nem törődött eléggé a nemi szervek részletes kidolgozásával. Hát mit mondhattam volna erre? – kérdezted tőlem. Hogy magyarázzam el nekik, hogy azért nekünk „mások az ablakaink”. Illetve a csuda tudja, Bandikám! Mert az mégsem akármilyen, ha egy festő műtermét alakíthat ki egy kórteremben. Meglehet: Te a folyosón akartál berendezkedni, ám társaid végül is becsalogattak. Hiába mondtad, a terpentinnek szaga van, nem mindenki szereti, de mindhiába. Azt mondták: ha valamelyikünk szellent, akkor is kinyitjuk az ablakot. Ezzel egyszerűen lefegyvereztek.

Engem viszont éppenséggel

felvillanyozott e rendhagyó műterem. Úgy is mondhatnám: valami hatásos gyógyírt kaptunk itt közös sebeinkre. Hisz de sokszor keseregünk, hogy micsoda közönyös a mostani világ. Manapság már a kutyának sem kell a kiállítás, a művészet, a festészet. Alig-alig téved be valaki a tárlatokra. Most pedig kiderült: mindez csak időleges, csalóka látszat. Minthogy igazában nagyon is szükség van művészetre. Legfeljebb az a különös, hogy ezt pontosan egy kórház belterjes szférájában kell felfedeznünk. Lényegében tehát egy sajátos határhelyzetben.

Persze, eddig is tudtuk: az életben jobbra csak az efféle helyzetek a fontosak. Amikor markánsan megváltozik térbeli és szociológiai pozíciónk. Nem véletlen például, hogy a Nő a barakkban emlékezetes filmprodukciója is egy fogolytáborban játszódott. Ahol örökös acsarodással, veszekedéssel telt-múlt az idő. Ám az egyik naptól fokozatosan lecsillapodtak az indulatok. Hogy miféle csoda történt? Valamelyik fiatalember kitalálta: legyen közöttük ott egy szépséges, fiatal nőszemély. Akit ápolniuk, gondozniuk kell. És ekként cselekedtek. Amivel egyféle

szelíd melegség költözött a tábor rideg falai közé. Természetesen szándékosan idézem e példát, Bandikám. Miként az sem volt véletlen, hogy szobatársaid többsége az aktképeidet díjazta elsősorban. Elvégre a szépségre, a művészetre irányuló mélységes szükségletet jobbra csak a másik nem iránti kioltathatlan vonzalmakkal rokoníthatjuk.

Más lapra tartozik, hogy engem ilyenformán is konstruktív szellemű; fehérre, feketére csupaszított műteremképeid fogtak meg. Te, aki majd mindig a színek andalító sugárzásában fürödtél: ezúttal úgyszólván visszavetted a szikár és kiméletlen grafikussá. Akit csak a formai, térbeli viszonylatok racionálisabb rendje érdekelt. Mintha félrelökted volna a színezett jaffákat, a felhígított borokat, s helyettük pusztán egy pohár tiszta vízre koncentráltál. Ezzel pedig óhatatlanul kiléptél megszokott emberi, festői önmagadból. Ezt azonban Te hűlyeségnek fogod tartani. Mivel rendszerint nem is kifelé: inkább befelé építkezünk. Vagyis műveid jó részét a fekete-fehér tónusok drámai tisztaságú kontrasztja járta át. Ahol egy-egy vöröses folttal már bravúros színességet teremtetted. Úgyhogy a gyökereket idézem, Bandi úr. Más szóval: megújulásaink, felgyűléseink érdemi bázisait.

Tudom, Te voltaképpen szívőből utálsz az ilyen moralizálást. Inkább úgy tartod; e rohadt világban se szépek, se okosak nem lehetünk. Legfeljebb csak elégedetlen, ingerült és dühös rabszolgák. Hazafelé menet mindenesetre ezen is gondolkodtam. Hogy honnan van benned e keserű indulat? De nem bírtam pontosan válaszolni. Ahogy azt sem tudtam igazán megokolni: miért éppen neked kell odabent lenni. Tudom azonban, hogy az alkalmi és apró munkák kényszerű harapófogója előbb-utóbb felőrlé idegeinket. És most neked is ez lett a sorsod. Pedig e városnak állítólag irdatlan szüksége lenne felkészült, avatott művészekre. Annál inkább, mivel Szeged a hazai vizuális kultúra, a rajztanárképzés egyik fellegvára. Hogy lehet hát az, hogy az ország egyik legérzékenyebb legtehetségesebb alkotójának mindmáig nincs helye e képzett fellegvárban?

SZUROMI PÁL

Új film

A halászkirály legendája

Főszereplők: Parry – Robin Williams, Jack Lucas – Jeff Bridges, Lydia – Amanda Plummer, Anne – Mercedes Ruehl
Fényképezte: Robert Prett
Zene: Georg Fenton
Látványtervező: Mel Bourne
Rendezte: Terry Gilliam

olaszos temperamentumú Anne tartja el. Jack iszik, mint a kefekötő, végül az öngyilkosságot választja, mert nem bírja a rázuhant felelősség súlyát. S ezen a ponton, a gyilkosság után három évvel találkozik Parryvel, kinek szép és imádott felesége a merénylet áldozata volt, méghozzá úgy, hogy az agyveleje Parry arcába csapódott. Ezután Parry, a volt történelemprofesszor, teljesen megőrül, és otthontalanként tengődik, a múltjára való tekintettel megtűrik egy alagsori

helyiségben. Viharos, pokolbeli környezetben ismerkedik össze Jack Parryvel, aki a Szent Grál-kehely megszerzésében látja utolsó menedékét. Jack érzi, ha valahogyan segíteni tud Parryn, akkor fölöldozást nyer bűne alól. Parry ezt tudatosítja is benne, mikor Jacket kiválasztottnak nevezi a Szent Grál felkutatásában, s elmeséli neki a Halászkirály legendáját, amely történet pontosan kettejükre illik...

(Robin Williams a tőle megszokott – Jó reggelt, Vietnam!,

Holt költők Társasága, Ébredések – beleéléssel játszik. *Jeff Bridges* filmes múltja négy hónapos korában kezdődött, mikor is önmagát alakította.)

Mégis, azt hiszem, a fenti történet csak csupasz váz ahhoz képest, ami maga a film. Úgy tűnik, hogy az élet, az igazi élet valahol egy finom határvonalon, az örület és a hétköznapi polgári lét határán oda-vissza jár. Itt a polgári élet Anne, az örület Parry. Jack, amint kettejük között egyensúlyoz és próbálja megérteni a történeteket, úgy alakul teljesebbé, így vergődik benne zöld ágra a megélhető élet. És ez már szinte törvényszerű, hogy így van, hogy a férfibarat az örület, a nő pedig, ha kellőképpen megértő és toleráns, a polgári rész. Mindezek ellenére a film vége amerikai „hepiend”. De ki tudja, hogy valóban az-e, s ha nem, mi a folytatás?

PODMANICZKY SZILÁRD